

Briuselis, 2025 m. lapkričio 20 d.
(OR. en)

15742/25

EJUSTICE 64
JURINFO 14
JUSTCIV 194
COPEN 362
JAI 1747

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2025 m. lapkričio 20 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2025) 802 final
Dalykas:	KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI Strategija „DigitalJustice@2030“

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2025) 802 final.

Priedama: COM(2025) 802 final

Briuselis, 2025 11 20
COM(2025) 802 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

Strategija „DigitalJustice@2030“

Strategija „DigitalJustice@2030“

ES konkurencingumas vis labiau priklausys nuo investicijų varomąja jėga tapsiančios visų sektorių skaitmenizacijos¹. Nuo skaitmenizacijos ir dirbtinio intelekto (DI) diegimo iš esmės priklausys valdžios institucijų gebėjimas teikti kokybiškas viešąsias paslaugas, ypač teisingumo srityje. Šiuo metu įgyvendinama Europos skaitmeninio dešimtmečio vizija siekiama, kad iki 2030 m. ES visos pagrindinės viešosios paslaugos būtų teikiamos internetu. Galutinis tikslas bus padidinti viešųjų paslaugų veiksmingumą, užtikrinant, kad jos būtų standartiškai skaitmeninės ir taip būtų skatinamas našumas².

Įmonės labiau linkusios investuoti veiksmingą teisingumo sistemą turinčiose šalyse, kuriose užtikrinama teisė kreiptis į teismą, aukšta teisingumo kokybė ir skaidrumas. Veiksmingas teisingumo vykdymas taip pat reiškia, kad asmenys ir įmonės patiria mažesnes bylinėjimosi išlaidas. Šiuos išteklius verčiau galima panaudoti investicijoms ir kitiems rezultatyvesniems tikslams. Tai dar akivaizdžiau kalbant apie tarpvalstybines bylas, kai naudojant skaitmenines priemones galima gerokai sumažinti administracinę naštą, užtikrinti kuo mažesnę vėlavimą ir panaikinti kalbines kliūtis taikant DI grindžiamas taikomąsias programas, kaip antai sakininės kalbos konvertavimą į tekstą ir transkribavimą, mašininį vertimą, ir taip sutaupyti lėšų.

Skaitmeninės teisingumo sistemos taip pat turėtų būti atsparesnės kilus krizėms, kaip parodė COVID-19 pandemija. Be to, gali pagerėti teisingumo kokybė, nes teisingumo specialistai galės daugiau dėmesio skirti savo pagrindinei užduočiai vykdyti teisingumą. Teisingumo sistemų skaitmenizacija gali greičiau ir paprasčiau užtikrinti teisę kreiptis į teismą, šias sistemas padarant lengviau pasiekiamas žmonėms³. Pavyzdžiui, skaitmeninės priemonės gali suteikti galimybę greitai kreiptis į teismus per vaizdo konferencijas, nepriklausomai nuo to, kaip toli būtų teismo salė. Galimybė internetu susipažinti su bylos dokumentais taip pat didina skaidrumą, nes asmenys, įmonės ir teisiniai atstovai gali lengviau stebėti teismo procesą⁴.

2023 m. priimtas Skaitmenizacijos reglamentas⁵ šiuo atžvilgiu buvo svarbus įvykis. Šiuo reglamentu įpareigojama naudoti skaitmeninio ryšių palaikymo priemones 24 tarpvalstybinėse civilinėse, komercinėse ir baudžiamosiose teismo procedūrose. Skaitmenizacijos reglamente taip pat nustatyta ES teisinė sistema, pagal kurią vaizdo konferencijos gali būti naudojamos nuotoliniu būdu nagrinėjant civilines ir tam tikras baudžiamosios teisės bylas.

2026–2029 m. Komisija turi priimti keletą įgyvendinimo aktų, kad padėtų valstybėms narėms pritaikyti savo nacionalines IT sistemas ir užtikrinti sąveikumą, kaip reikalaujama pagal Skaitmenizacijos reglamentą. Nuo 2028 m. pradės veikti Europos elektroninės prieigos punktas, kurio naudotojai galės pateikti tam tikrus reikalavimus ir prašyti pažymų bei liudijimų⁶. Iki 2031 m. pradžios decentralizuota IT sistema turėtų būti parengta visoms į

¹ [M. Draghi pranešimas](#) „The future of European competitiveness – Part B: In-depth analysis and recommendations“, p. 67.

² [COM\(2021\) 118 final](#) – „2030 m. skaitmeninės politikos kelrodis: Europos skaitmeninio dešimtmečio kelias“, p. 10.

³ 2024–2028 m. Tarybos e. teisingumo strategija ([C/2025/437](#)), 4 punktą.

⁴ Remiantis Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros ataskaitoje [„Digitalising justice: a fundamental rights-based approach“](#) pateiktomis išvadomis.

⁵ [Reglamentas \(ES\) 2023/2844](#) dėl teismo bendradarbiavimo ir teisės kreiptis į teismą tarpvalstybinėse civilinėse, komercinėse ir baudžiamosiose bylose skaitmenizacijos, kuriuo iš dalies keičiami tam tikri teismo bendradarbiavimo srities aktai.

⁶ Pavyzdžiui, santuokos ir registruotos partnerystės liudijimai arba pažymos dėl apsaugos priemonių civilinėse bylose.

reglamento taikymo sritį patenkančioms procedūroms. Komisijai ir valstybėms narėms būtina koordinuotai ir nuosekliai dėti pastangas siekiant laiku įgyvendinti Skaitmenizacijos reglamentą ir kitas decentralizuotas IT sistemas, kurios neseniai buvo įdiegtos pagal penkis kitus su teisingumu susijusius teisės aktus⁷.

Skaitmenizacija taip pat gali prisidėti prie kovos su nusikalstamumu ES. ES ir nacionalinio lygmens prokuratūros gali naudotis skaitmeninėmis priemonėmis, kad gerokai paspartintų bendravimą ir veiksmingiau bendradarbiautų kovodamos su tarpvalstybiniu nusikalstamumu. ES teisingumo ir vidaus reikalų agentūros ir įstaigos⁸, atsakingos už nusikaltimų tyrimą ir traukimą baudžiamojon atsakomybėn už jį arba paramą nacionalinėms prokuratūroms, taip pat gali gauti naudos iš skaitmeninimo, pasinaudodamos priemonėmis, padedančiomis greičiau dalytis informacija, ir priemonėmis, skirtomis padėti nacionalinėms kompetentingoms institucijoms.

Naudojantis dėl skaitmeninimo padidėjusio veiksmingumo rezultatais, kartu būtina mažinti galimą riziką. Naudojant skaitmenines priemones teisingumo srityje turi būti visapusiškai laikomasi teisinės valstybės principo ir pagrindinių teisių, įtvirtintų ES pagrindinių teisių chartijoje ir atitinkamuose ES antrinės teisės aktuose⁹. Be to, DI akte¹⁰ nustatyta, kad galima naudoti tik tas DI sistemas, kuriomis nepažeidžiamos pagrindinės teisės. Atsižvelgiant į tai, kaip svarbu užtikrinti, kad visiems ES gyvenantiems asmenims¹¹ būtų užtikrinta veiksminga teisė vienodomis sąlygomis kreiptis į teismą, tuo pačiu turėtų būti ir toliau leidžiama naudotis neskaitmeniniais kreipimosi į teismą būdais.

Skaitmeniškesnės teisingumo sistemos taip pat gali būti pažeidžiamos dėl asmens duomenų saugumo pažeidimų ir kibernetinių išpuolių. Nors popieriuje surašytų dokumentų naudojimu pagrįstoms sistemoms būdingi kiti trūkumai, pavyzdžiui, ribotas dalijimasis informacija ar jos atnaujinimo sudėtingumas, ypatingą dėmesį reikia skirti duomenų privatumui ir saugumui. Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas (BDAR)¹² ir Teisėsaugos direktyva¹³ yra pagrindiniai ES teisės aktai, kuriais siekiama apsaugoti žmones nuo šios rizikos taikant rizikos valdymo priemones ir pranešant apie incidentus. ES kibernetinio saugumo aktu¹⁴ taip pat didinamas informacinių ir ryšių technologijų produktų, įskaitant teisingumo sektoriuje naudojamus produktus, kibernetinio saugumo lygis ES.

⁷ [Reglamentas \(ES\) 2020/1784](#) dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse (dokumentų įteikimas) (nauja redakcija), [Reglamentas \(ES\) 2020/1783](#) dėl valstybių narių teismų bendradarbiavimo renkant įrodymus civilinėse ar komercinėse bylose (įrodymų rinkimas) (nauja redakcija), [Reglamentas \(ES\) 2023/1543](#) dėl Europos įrodymų pateikimo orderių ir Europos įrodymų saugojimo orderių elektroniniams įrodymams baudžiamajame procese ir laisvės atėmimo bausmių vykdymui pasibaigus baudžiamajam procesui, [Reglamentas \(ES\) 2024/3011](#) dėl baudžiamojo proceso perdavimo ir [Reglamentas \(ES\) 2023/2131](#) dėl skaitmeninių komunikacijos kanalų terorizmo bylose.

⁸ Europol, Europos Sąjungos bendradarbiavimo baudžiamosios teisenos srityje agentūra (Eurojustas) ir Europos prokuratūra.

⁹ Pavyzdžiui, [Direktyva 2012/13/ES](#) dėl teisės į informaciją baudžiamajame procese.

¹⁰ [Reglamentas \(ES\) 2024/1689](#), kuriuo nustatomos suderintos dirbtinio intelekto taisyklės, (DI aktas).

¹¹ Prie tokių asmenų priskiriami asmenys, kurių skaitmeninis raštingumas yra ribotas, asmenys su negalia, dėl kurios jiems sunku savarankiškai naudotis skaitmeninėmis priemonėmis ir erdvėmis, taip pat asmenys, kurie, pavyzdžiui, dėl ekonominio nepritekliaus neturi prieigos prie tinkamos skaitmeninės infrastruktūros.

¹² [Reglamentas \(ES\) 2016/679](#) dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas).

¹³ [Direktyva \(ES\) 2016/680](#) dėl fizinių asmenų apsaugos kompetentingoms institucijoms tvarkant asmens duomenis nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas arba bausmių vykdymo tikslais ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo.

¹⁴ [Reglamentas \(ES\) 2019/881](#) dėl ENISA (Europos Sąjungos kibernetinio saugumo agentūros) ir informacinių ir ryšių technologijų kibernetinio saugumo sertifikavimo (Kibernetinio saugumo aktas).

Norint finansuoti nacionalinių teisingumo sistemų perėjimą prie skaitmeninių technologijų, iš pradžių gali prireikti didelių investicijų, tačiau susijusios išlaidos ilgainiui atsipirks, nes padidėjęs veiksmingumas leis sutaupyti lėšų. Nors ES fondai negali padengti visų pradinių išlaidų, jų lėšomis gali būti teikiama tikslinė parama specialiems poreikiams pritaikytoms investicijoms pagal dabartinę daugiametę finansinę programą (DFP) ir investicijoms bei reformoms pagal nacionalinius ir regioninius partnerystės planus, kai bus pradėta įgyvendinti kita DFP¹⁵. Be to, jos taip pat gali turėti sverto poveikį nacionaliniams biudžetams¹⁶.

Norint gauti naudos iš skaitmenizacijos ir pasinaudoti pažangiomis technologijomis kaip ES konkurencingumo varomąją jėgą, bus labai svarbu stiprinti teisingumo specialistų skaitmeninius įgūdžius¹⁷. Todėl strategija „DigitalJustice@2030“ buvo priimta kartu su naująja skaitmeninimui skirta Europos teisininkų mokymo strategija¹⁸ (2025–2030 m.), kurią įgyvendinant kuriama reikiama palanki aplinka, kad šis skaitmeninimo tikslas virstų tikrove.

Konkurencingumas yra pačiame šių Komisijos įgaliojimų dėmesio centre¹⁹. ES turi veikti sparčiau ir ryžtingiau, kad užtikrintų konkurencingumą, klestėjimą ir teisingumą²⁰. Šiai pozicijai pritaria Taryba, kuri ragina imtis ryžtingų veiksmų konkurencingumui didinti²¹. Strategija „DigitalJustice@2030“ grindžiama šiais politikos tikslais, be to, Tarybos 2024–2028 m. e. teisingumo strategijoje²² ir Tarybos išvadose dėl DI naudojimo teisingumo srityje²³ nustatyti prioritetai joje paverčiami konkrečiais veiksmais.

Strategija „DigitalJustice@2030“ grindžiama aukšto lygio forumuose dėl teisingumo skatinamo augimo ir ES baudžiamosios teisenos ateities vykusiomis diskusijomis su valstybėmis narėmis ir pagrindiniais suinteresuotaisiais subjektais. Šia strategija pabrėžiamos didelio palaikymo sulaukusios²⁴ skaitmenizacijos iniciatyvos, kuriomis siekiama iki 2030 m. padidinti skaitmeninių technologijų, įskaitant DI, diegimą teisingumo sistemose.

1. Pažangos skaitmeninant nacionalines teisingumo sistemas ir keičiantis geriausios praktikos pavyzdžiais apžvalga

Iš 2025 m. ES teisingumo rezultatų suvestinės²⁵ matyti, kad valstybės narės žengia nevienodu tempu skaitmenizuodamos savo teisingumo sistemas. Šiuos skirtumus valstybėse narėse lemia

¹⁵ [COM\(2025\) 570](#) – Komisijos komunikatas „Dinamiškas ES biudžetas ateities prioritetams. 2028–2034 m. daugiametė finansinė programa“, p. 3, ir [COM\(2025\) 565](#) – Pasiūlymas dėl reglamento, kuriuo įsteigiamas 2028–2034 m. Europos klestėjimo ir saugumo fondas ekonominės, teritorinės ir socialinės sanglaudos, žemės ūkio ir kaimo plėtros bei žuvininkystės ir jūrų reikalams, 20 konstatuojamoji dalis ir 3 straipsnio 1 dalies e punkto ii papunktis.

¹⁶ [COM\(2025\) 570 final](#) – SWD(2025) 570 final/2 – Komisijos tarnybų darbinis dokumentas, pridodamas prie Komunikato „Dinamiškas ES biudžetas ateities prioritetams. 2028–2034 m. daugiametė finansinė programa“, p. 39.

¹⁷ M. Draghi pranešimas „The future of European competitiveness – In-depth analysis and recommendations“ (liet. „Europos konkurencingumo ateitis. Išsami analizė ir rekomendacijos“), p. 67.

¹⁸ COM(2025)801– 2025–2030 m. Europos teisininkų mokymo strategija. Palankios aplinkos strategijai „DigitalJustice@2030“ kūrimas.

¹⁹ [COM\(2025\) 30 final](#) – ES konkurencingumo kelrodis, p. 2.

²⁰ „[Europos pasirinkimas](#)“ – Kitos kadencijos Europos Komisijos politinės gairės 2024–2029 m., p. 6.

²¹ [ES Taryba \(838/24\)](#), Budapešto deklaracija dėl Naujojo Europos konkurencingumo susitarimo, p. 1.

²² 2024–2028 m. Tarybos e. teisingumo strategija ([C/2025/437](#)).

²³ 2024 m. gruodžio mėn. Tarybos išvados dėl dirbtinio intelekto naudojimo teisingumo srityje ([16593/24](#)), 25 punktas.

²⁴ Šiuose [dviejuose aukšto lygio forumuose](#) valstybės narės, Europos Parlamentas, akademinės bendruomenės atstovai, praktikuojantys teisininkai ir pilietinė visuomenė susirinko į keturis plenarinius posėdžius, vykusių nuo 2025 m. kovo mėn. iki 2025 m. lapkričio mėn.

²⁵ 2025 m. ES teisingumo rezultatų suvestinė, [COM\(2025\) 375 final](#), 2.2.3 skirsnis „Skaitmeninimas“.

įvairios priežastys, tačiau dažniausiai tai yra žmogiškųjų ir finansinių išteklių prieinamumas bei skirtingi politiniai prioritetai.

Nors ES teisingumo rezultatų suvestinėje pateikiami tam tikri valstybių narių nacionalinių teisingumo sistemų skaitmenizacijos lygio duomenys, joje neapžvelgiamos nacionalinės iniciatyvos ar priemonės. Valstybės narės turi naudotis tomis pačiomis arba panašiomis IT priemonėmis ir taikyti tuos pačius duomenų standartus, kad galėtų skaitmeninti visoms nacionalinėms teisingumo sistemoms bendrą praktiką. Valstybėms narėms, norinčioms naudotis kitose valstybėse narėse veiksmingai taikomais sprendimais, gali būti sunku gauti tokios informacijos.

Siekdama spręsti šį klausimą, Komisija kartu su Taryba ėmėsi rengti atitinkamų nacionalinių iniciatyvų ir priemonių apžvalgą. Gauti duomenys leidžia susidaryti pirminį vaizdą apie ES teisingumo sistemų skaitmenizaciją. Remiantis tuo bus sukurtas nuolatinis informacijos rinkimo ir geriausios praktikos keitimosi mechanizmas – nuolat pildomas katalogas, kuriam priegloba bus suteikta e. teisingumo portale²⁶. Naudodamasi portalo struktūra ir išdėstymu, valstybės narės prireikus galėtų lengvai atnaujinti informaciją, o tai, kad portalas yra gerai žinomas, turėtų sumažinti administracinę naštą.

Siekama, kad valstybės narės rastų tinkamus sprendimus, kurie galėtų paskatinti juos platesniu mastu įgyvendinti ir skatinti tarpvalstybinį sąveikumą. Komisija, bendradarbiaudama su Taryba, organizuos valstybių narių keitimąsi geriausios praktikos pavyzdžiais. ES esama daug gerosios skaitmeninės praktikos pavyzdžių, kuriais gerinama teisingumo kokybė ir tiems asmenims, kurie yra susiję su teisingumo sistemomis ir jose dirba, užtikrinamos geresnės naudojimosi šiomis sistemomis galimybės ir didesnis skaidrumas. Pavyzdžiui, Estijoje visos viešosios paslaugos teikiamos internetu. Šalies teisingumo sistemoje naudojama daugybė skaitmeninių priemonių, tačiau jos pagrindas – „e-File“. Šioje „e-File“ sistemoje duomenys teikiami teismų informacinėms sistemoms ir ji sąveikauja su teisėsaugos informacinėmis sistemomis. Visas civilinių bylų šalių bendravimas, įskaitant teismo šaukimo parengimą ir siuntimą, teismo posėdžių protokolus ir sprendimus, gali vykti elektroniniu būdu, be to, visos šalys gali elektroniniu būdu sekti bylos eigą. Estijoje apskaičiuota, kad naudojant šias skaitmenines priemones civilinių bylų nagrinėjimo trukmė sutrumpėjo nuo 156 iki 99 dienų²⁷.

Surinktais duomenimis taip pat bus grindžiamas siūlomas IT priemonių rinkinys (žr. 3 veiksmą) ir jie padės nustatyti investicijų bei reformų tarpines reikšmes ir siektinas reikšmes, susijusias su galimomis finansavimo priemonėmis pagal siūlomą kitą DFP²⁸.

1 veiksmas. Iki 2026 m. pabaigos Komisija sukurs nuolat pildomą visose ES teisingumo sistemose naudojamų skaitmeninių priemonių, visų pirma DI, katalogą, su kuriuo bus galima susipažinti Europos e. teisingumo portale.

2 veiksmas. Komisija sudarys palankesnes sąlygas valstybėms narėms keistis geriausia praktika, susijusia su teisingumo srityje naudojamomis skaitmeninėmis priemonėmis, visų pirma DI.

²⁶ [e-Justice: Estonian digital court-making.](#)

²⁷ [Factsheet e-Estonia: e-Justice.](#)

²⁸ [COM\(2025\) 565 final](#) – Pasiūlymas dėl reglamento, kuriuo įsteigiamas 2028–2034 m. Europos klestėjimo ir saugumo fondas ekonominės, teritorinės ir socialinės sanglaudos, žemės ūkio ir kaimo plėtros bei žuvininkystės ir jūrų reikalams.

2. IT priemonių rinkinys teisingumo sričiai

Apžvelgiant valstybėse narėse šiuo metu naudojamas skaitmenines priemones paaiškėjo, kad valstybių narių poreikiai yra vienodi arba panašūs ir jos nori kurti panašius sprendimus. Keletas valstybių narių jau yra sėkmingai įdiegusios DI priemones, todėl šie sprendimai galėtų praversti ir kitoms valstybėms. Pavyzdžiui, keliose valstybėse narėse naudojamos pažangios DI sakinės kalbos atpažinimo priemonės sakininei kalbai į tekstą konvertuoti ir teismo posėdžiams transkribuoti, todėl aiškiai sutaupoma laiko. Kitos valstybės narės naudoja priemones sprendimų ir kitų teisminės institucijos sprendimų anotacijoms automatiškai parengti ir jų turiniui aprašyti, o kai kurios valstybės narės pradėjo naudoti didžiuosius kalbų modelius sprendimams analizuoti ir teisinių dokumentų projektams rengti. Tačiau dauguma valstybių narių dar tik planuoja naudoti DI priemones. Todėl Taryba paprašė Komisijos teikti paramą valstybėms narėms renkanti ir keičianti informacija apie DI priemonių naudojimą nacionalinėse teisingumo sistemose ir taip sukurti ir administruoti bendrą teisingumo srities DI priemonių rinkinį²⁹.

Visiškas nacionalinėse sistemose naudojamų skaitmeninio teisingumo sprendimų suderinimas ES mastu gali trukdyti tinkamai inovacijų plėtrai, tačiau dabartinis susiskaidymo ir standartizavimo trūkumo lygis rodo, kad sąnaudų ir veiksmingumo požiūriu padėtis prasta. Pavyzdžiui, valstybėms narėms nereikia ir netikslinga diegti 27 skirtingas programines įrangos sistemas teisiniams tyrimams teismuose atlikti.

Priemonių rinkinio tikslas – suteikiant valstybėms narėms IT priemonių rinkinį sutaupyti lėšų ir sumažinti įgyvendinimo kliūtis. Šiuo priemonių rinkiniu natūraliai papildoma nacionalinių iniciatyvų ir priemonių apžvalga ir siekiama ne tik dalytis IT sprendimais, bet ir padėti valstybėms narėms praktiškai skaitmeninti savo teisingumo sistemas. Naudojantis kitų šalių jau sukurtomis ir išbandytais priemonėmis, valstybėms narėms nereikės kurti visiškai naujos priemonės, todėl bus sutaupytas laikas ir pinigai. Keliose valstybėse narėse įgyvendinus pasisekimo sulaukusias priemones, būtų galima padėti pakartotinai naudoti bendrus standartus ir pagerinti sąveikumą.

Komisija šį priemonių rinkinį sukurs siekdama padėti valstybėms narėms paspartinti skaitmenizacijos procesą ir sutaupyti lėšas. Priemonių rinkinyje bus DI priemonės ir visos kitos svarbios IT priemonės, skirtos naudoti teisingumo sistemose. Jam priegloba bus suteikta Europos sąveikumo portale³⁰, sukurtame Europos sąveikumo aktu³¹, siekiant palengvinti dalijimąsi priemonėmis, duomenų standartais ir gairėmis. Kiekviena valstybė narė turės nuspręsti, kokiomis priemonėmis ir koku mastu jos norėtų dalytis.

3 veiksmas. Iki 2026 m. pabaigos Komisija sukurs IT priemonių rinkinį ir skatins juo naudotis.

3. Teisingumo sistemose naudojamas DI

Veiksmingas DI naudojimas teisingumo sistemose yra vienas iš tikslų užtikrinti, kad ES atsidurtų DI revoliucijos centre, kaip nustatyta DI žemyno veiksmų plane³². DI taikymo strategija³³ skirta transformatyvaus DI potencialo išnaudojimui, spartesniam DI diegimui

²⁹ 2024 m. gruodžio mėn. Tarybos išvados dėl dirbtinio intelekto naudojimo teisingumo srityje ([16593/24](#)), 25 punktas.

³⁰ [Europos sąveikumo portalas](#).

³¹ Reglamentas (ES) 2024/903, kuriuo nustatomos viešojo sektoriaus aukšto lygio sąveikumo visoje Sąjungoje priemonės, (Europos sąveikumo aktas).

³² [COM\(2025\) 165 final](#) – DI žemyno veiksmų planas, p. 1.

³³ [COM\(2025\) 723 final](#) – DI taikymo strategija, p. 1 ir p. 12.

visuose sektoriuose, kad būtų padidintas konkurencingumas ir ekonomikos augimas, taip pat sumažinta administracinė našta. Siekiant skatinti ir spartinti DI naudojimą teisingumo srityje, DI taikymo strategija remiasi konkrečiais veiksmais, numatytais šioje strategijoje – „DigitalJustice@2030“.

DI turi didžiulį potencialą teisingumo srityje ir gali gerokai padidinti veiksmingumą. Pavyzdžiui, Vokietijoje po „dizelgeito“ bylos³⁴ nagrinėti apeliacinius skundus masinėse bylose teisėjams padeda DI asistentė „OLGA“³⁵. Ji peržiūri pirmosios instancijos sprendimus ir išrenka tokius parametrus kaip transporto priemonės ir variklio tipas, teršalų išmetimo standartas ir atšaukimo priežastys. Pagal šiuos parametrus priemonė automatiškai sujungia panašias bylas į grupes ir užpildo atskirus teisėjų parengtus šablonus. Pasitelkus DI asistentę „OLGA“ tapo įmanoma išmaniai planuoti bylų, kuriose, pavyzdžiui, dalyvauja tie patys ieškovų atstovai, nagrinėjimą, todėl posėdžių dienos teismuose organizuojamos labai turiningai³⁶. Ši priemonė taip pat perėmė iš teisėjų nuolat pasikartojančias užduotis, todėl jie gali skirti daugiau dėmesio savo pagrindiniam darbui. Tačiau svarbiausia, kad sistema nesikiša į sprendimų priėmimą, nes sprendimus dėl kiekvienos bylos visada priima tik faktus patikrinę teisėjai. Remiantis Badeno-Viurtembergo teisingumo ir migracijos ministerijos pranešimu³⁷, DI asistentės „OLGA“ naudojimas palengvino bylų administravimą ir gerokai sutrumpino bylų nagrinėjimo laiką. Iš tiesų, jei nebūtų pasitelkiama DI asistentė „OLGA“, dabartiniai darbuotojai bylas nagrinėtų daug metų. Štutgarto aukštesniojo apygardos teismo teisėjas, atsakingas už „OLGA“ projektą, padarė išvadą, kad „masinių bylų tvarkymas rankiniu būdu dabar laikomas praeities realija“³⁸.

Tačiau DI naudojimas teisingumo sistemose taip pat kelia riziką pagrindinėms teisėms, todėl šią riziką būtina mažinti. AI priemonės turėtų būti tik pagalba teisėjams priimant sprendimus, bet jokių būdu neturėtų jų pakeisti³⁹. DI akte⁴⁰ tam tikri DI panaudojimo būdai priskiriami didelės rizikos kategorijai. Iš principo teisminėms institucijoms skirtos DI sistemos, padedančios tirti ir aiškinti faktus bei teisę ir ją taikyti konkrečioms faktams, laikomos keliančiomis didelę riziką. Dėl to joms keliami griežti reikalavimai. Administracinei veiklai skirtos DI sistemos, kurios neturi įtakos faktiniam sprendimų priėmimui atskirose bylose, pavyzdžiui, teismo sprendimų, dokumentų ar duomenų pseudoniminimas, nelaikomos keliančiomis didelę riziką. Vis dėlto joms keliami skaidrumo reikalavimai.

Siekdama remti saugų DI įgyvendinimą teisingumo sistemose, Taryba paprašė Komisijos išnagrinėti DI potencialą teisingumo srityje ir padėti valstybėms narėms įgyvendinti DI aktą⁴¹. Komisija yra įsipareigojusi talkinti valstybėms narėms įgyvendinant DI priemones. Pirmuoju

³⁴ „Dizelgeitu“ vadinamas 2015 m. atskleistas skandalas, kilęs dėl automobilių, kurie buvo parduodami su specialia programine įranga, kurią įdiegus dizeliniuose varikliuose buvo galima nustatyti, kada automobilis yra bandomas, ir atitinkamai pakeisti jo eksploatacines savybes siekiant pagerinti rezultatus. Dėl to buvo pateikta tūkstančiai ieškinių ir apeliacinių skundų.

³⁵ Byla laikoma masine, kai pavieniai ieškovai pareiškia keletą ieškinių dėl tos pačios ar panašios praktikos. IT priemonės taip pat gali būti svarbios nagrinėjant kitus teisminius ieškinius dėl masinės žalos, pavyzdžiui, atstovaujamosius ieškinius pagal [Atstovaujamųjų ieškinių direktyvą \(ES\) 2020/1828](#).

³⁶ Spoenle, J. [OLGA – der KI-Assistent für Dieselverfahren](#).

³⁷ Landtag von Baden-Württemberg, [Drucksache 17/5658](#), p. 4.

³⁸ Landtag von Baden-Württemberg, [Drucksache 17/5658](#), p. 4.

³⁹ [DI akto](#) 61 konstatuojamoji dalis.

⁴⁰ [Reglamentas \(ES\) 2024/1689](#), kuriuo nustatomos suderintos dirbtinio intelekto taisyklės, (DI aktas).

⁴¹ 2024 m. gruodžio mėn. Tarybos išvados dėl dirbtinio intelekto naudojimo teisingumo srityje ([16593/24](#)), 21 punktas.

žingsniu tapo 2025 m. vasario mėn. priimtose gairėse dėl draudžiamos DI praktikos⁴². Kitas žingsnis bus užbaigti rengti bendrąsias gaires dėl didelės rizikos DI sistemų pagal DI aktą, kurias planuojama paskelbti 2026 m. vasario mėn. Didelės rizikos DI priemonių naudojimas teisingumo sistemose yra labai svarbus ir padės parengti šias gaires. Strategijoje „DigitalJustice@2030“ taip pat siūloma patikrinti, ar valstybėms narėms reikia papildomos paramos, kad jos galėtų veiksmingai naudoti DI priemones teisingumo sistemose, ir ar reikalingas koordinuotas požiūris ES lygmeniu.

Valstybės narės yra suinteresuotos naudoti DI sistemas teisingumo srityje tam, kad padidintų veiksmingumą ir sumažintų neišnagrinėtų bylų skaičių⁴³. Strategijoje „DigitalJustice@2030“ nurodytos kelios priemonės, kuriomis remiamas DI naudojimas teisingumo sistemose. IT priemonių rinkinys parengtas siekiant palengvinti ir paspartinti DI priemonių diegimą (3 veiksmai). Su DI naudojimu teisingumo sistemose susijusiems projektams skiriamas ES finansavimas (11 ir 12 veiksmai), o DI diegimas bus stebimas apžvelgiant IT priemones (1 veiksmas). Komisija planuoja toliau remti nacionalines valdžios institucijas aptardama ir padėdama joms priimti sprendimus dėl to, ar ir koku tikslu jos turėtų naudoti DI priemones, taip pat dėl to, kaip tai įgyvendinti, siekiant planuojamo veiksmingumo padidėjimo, galbūt parengdama specialias gaires⁴⁴.

ES lygmeniu teisingumo ir vidaus reikalų agentūros ir įstaigos svarsto galimybę naudoti DI savo operatyviniame darbe ir galbūt išbandyti naujas DI priemones. Komisija stebės, kaip padėtis klostysis toliau.

4 veiksmas. Komisija išsamiai aptars didelės rizikos DI sistemų naudojimą teisingumo srityje, visų pirma iki 2026 m. vasario mėn. pagal DI aktą parengs atitinkamas gaires, prie kurių prisidės teisingumo bendruomenė.

5 veiksmas. Komisija kartu su valstybėmis narėmis ir kitais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais nustatys, kokiais aspektais ES gali padėti jiems diegti DI teisingumo srityje, galbūt pateikdama specialias gaires dėl to, ar, koku tikslu ir kaip jie galėtų naudoti DI priemones.

4. Europos teisinių duomenų erdvė

Asmenys ir profesionalai iš daugelio šričių gali naudotis gausia po ranka esančia informacija. Tačiau to paties pasakyti apie teisinius dokumentus ir duomenis negalima, nes jie dažnai nėra prieinami internete, vadinasi, šioje srityje informacijos prieinamumas ir skaidrumas yra mažesni. Šiuo metu su internetiniais teisiniais duomenimis galima susipažinti įvairiais būdais pasitelkiant ES pagalbą ir paramą. Europos teisinių duomenų erdvės tikslas – visus šiuos duomenis surinkti ir sutelkti vienoje vietoje:

- „EUR-Lex“ portale, kuriame suteikiama prieiga prie autentiškų ES teisės aktų 24 kalbomis, ES teismų praktikos, perkėlimo į nacionalinę teisę priemonių ir kai kurių nacionalinių teismų praktikos, naudojantis paieškos ir analizės funkcijomis,
- „N-Lex“ portale, kuriame suteikiama prieiga prie valstybių narių nacionalinių teisės aktų duomenų bazių,

⁴² [C\(2025\)5052 final](#) – Komisijos gairės dėl draudžiamos dirbtinio intelekto praktikos, nustatytos Reglamentu (ES) 2024/1689 (DI aktu).

⁴³ Remiantis ES Tarybai pirmininkavusios Lenkijos surengto ekspertų susitikimo Varšuvoje „New Challenges of AI Development and e-Communication in the Field of Justice“ (2025 m. gegužės 19–20 d.) metu vykusiomis diskusijomis.

⁴⁴ Europos Komisijos ir ES Tarybai pirmininkavusios Lenkijos išvados, pateiktos oficialiame ES Tarybai pirmininkavusios Lenkijos surengto ekspertų susitikimo Varšuvoje „New Challenges of AI Development and e-Communication in the Field of Justice“ (2025 m. gegužės 19–20 d.) protokole, p. 39.

- e. teisingumo portale, kuriame pateikiama informacija apie teisingumo sistemas ir teisę kreiptis į teismą ES, taip pat suteikiama prieiga prie ES ir nacionalinės teismų praktikos,
- kelios valstybės narės naudoja savo platformas.

Galėti lengvai susipažinti su naujausiais taikytiniais teisės aktais ir teismų praktika ne tik ES lygmeniu, bet ir visose valstybėse narėse yra itin naudinga. Įsivaizduokite Lenkijos teisėją, kuriam sprendžiant tarp Lenkijos ir Italijos įmonių kilusį ginčą prireikia taikyti Italijos teisę. Abiejų įmonių sudarytoje sutartyje numatyta teisės pasirinkimo (taikytinos teisės) sąlyga, kad taikoma Italijos teisė⁴⁵. Kadangi Lenkijos įmonė kreipėsi į Lenkijos teismą⁴⁶, Lenkijos teisėjas priims sprendimą dėl ginčo remdamasis Italijos teise, todėl turės susipažinti su visais susijusiais Italijos teisės aktais ir teismų praktika. Jei to negalima padaryti internetu, tarpvalstybinių bylų teisingumo specialistams dar sunkiau rasti, suprasti, aiškinti ir taikyti užsienio teisę nagrinėjamai bylai⁴⁷. Dėl to gali būti gerokai vėluojama, o tai turi neigiamą poveikį teisingumo įgyvendinimui ir kenkia ekonomikos augimui bei konkurencingumui. Teisės specialistams ir taip sunku taikyti užsienio šalių teisės aktus, su kuriais jie nėra susipažinę, todėl tokiu būdu jiems bent jau nereikėtų papildomai vargti ieškant reikiamų dokumentų.

Didesnis skaidrumas ne tik padeda teisingumo specialistams tarpvalstybinėse bylose, bet ir didina visuomenės pasitikėjimą teisingumo sistema. Norint pasinaudoti teise kreiptis į teismą, svarbu užtikrinti galimybę susipažinti su informacija apie teisę, teismų praktiką ir teisinių teisės nuostatų aiškinimą⁴⁸.

Todėl, remiantis 2020 m. Europos duomenų strategija⁴⁹, buvo sukurta Europos teisinių duomenų erdvė, kad būtų galima pasinaudoti duomenų verte siekiant didesnės naudos ES ekonomikai ir visuomenei. Tikslas – teikti lengvai prieinamus, pakartotinai panaudojamus paieškos duomenis, susijusius su teisės aktais ir teismų praktika visoje ES. Europos teisinių duomenų erdvėje teikiami ne tik tokie duomenis, kurie padeda teisingumo specialistams atlikti savo darbą. Joje taip pat suteikiama laipsniškai vis didesnė prieiga prie teisminių duomenų, tinkamų DI sistemoms mokyti, taip padedant teisės technologijų įmonėms kurti novatoriškas prie teisingumo srities pritaikytas DI priemones. Vienas iš svarbiausių gerai veikiančių DI priemonių elementų yra mokymo duomenų kokybė. Būtent šioje srityje Europos teisinių duomenų erdvė gali padėti diegti inovacijas, t. y. atverdamą prieigą prie parsisiųsdinamo, kokybiško, didelės apimties ir aktualaus teisinio turinio. Šio darbo centre – nuodugniai sutvarkyti ES teisinių dokumentų duomenys, kuriuos galima rasti „EUR-Lex“ portale.

Bendri standartai yra labai svarbūs siekiant užtikrinti Europos teisinių duomenų erdvės veikimą ir teisinių ir teisminių duomenų, visų pirma Europos teisės aktų identifikatoriaus (ELI)⁵⁰ ir Europos teismų praktikos identifikatoriaus (ECLI)⁵¹, sąveikumą. Norint užtikrinti prieigą prie teisės aktų ir teismų praktikos, būtina, kad visi reikiami dokumentai būtų teisingai identifikuoti, kompiuteriui pritaikyto formato ir juos būtų galima rasti internete. Todėl labai svarbu užtikrinti, kad visos valstybės narės kuo greičiau priimtų ELI ir ECLI standartus⁵². ELI standartą dabar

⁴⁵ Pagal [Reglamento \(EB\) Nr. 593/2008](#) dėl sutartinėms prievolėms taikytinos teisės (Roma I) 3 straipsnį.

⁴⁶ Lenkijos teismo jurisdikcija būtų nustatyta pagal [Reglamento \(ES\) Nr. 1215/2012](#) (Reglamento „Briuselis Ia“) 7 straipsnio 1 dalies a punktą.

⁴⁷ Jei informacijos nebus galima rasti, teisėjas bus priverstas pateikti oficialų prašymą pateikti informaciją pagal [Europos konvencijos dėl informacijos apie užsienio teisę](#) (1968 m., CETS 062) 4 straipsnį, o tai užtrunka gerokai ilgiau nei tuo atveju, jei teisės aktai ir teismų praktika būtų prieinami internetu.

⁴⁸ CEPEJ gairės dėl teismo sprendimų skelbimo internete ([CEPEJ \(2024\)9](#)), 2024 m. lapkričio 18 d., p. 4.

⁴⁹ Europos duomenų strategija ([COM/2020/66](#)), 5.D skirsnis.

⁵⁰ Kas yra [ELI](#)?

⁵¹ Kas yra [ECLI](#)?

⁵² Teisminių duomenų prieinamumo svarba jau buvo pabrėžta 2020 m. Komisijos komunikate ([COM/2020/710 final](#)) „Teisingumo sistemų skaitmeninimo Europos Sąjungoje priemonių rinkinys“ (3.4 skirsnis).

naudoja 19 valstybių narių, iš kurių septynios ELI standartą priėmė nuo 2024 m. ECLI iš dalies įgyvendintas 21 valstybėje narėje, tačiau daugeliu atvejų jį įgyvendino tik keli teismai. 17 valstybių narių, priėmusių ECLI standartą, yra prisijungusios prie ECLI paieškos sistemos Europos e. teisingumo portale.

Nors prie „N-Lex“ portalo ir e. teisingumo portalo bei susijusių teisės aktų ir teismų praktikos paieškos sistemų tebedirbama, strategijos „DigitalJustice@2030“ veiksmams galiausiai turėtų būti užtikrinta, kad visi teisingumo specialistai, asmenys ir teisinių technologijų įmonės galėtų lengvai susipažinti su teismų duomenimis, juos pakartotinai naudoti ir atlikti jų paiešką. Komisija yra įsipareigojusi visapusiškai įgyvendinti ELI ir ECLI, įvairiais būdais remdama valstybes nares. ES finansavimas pagal techninės paramos priemonę ir tolesnę techninę pagalbą pagal būsimą DFP galėtų būti naudojami ELI ir ECLI įgyvendinti.

Duomenų sąjungos strategijoje⁵³ Komisija paskelbė, kad 2026 m. pasiūlys išplėsti didelės vertės duomenų rinkinių sąrašą⁵⁴, kad jis apimtų ir teisinius duomenis, ir užtikrinti geresnę kokybę ir prieinamumą. Didelės vertės duomenų rinkiniai turi būti laisvai prieinami kompiuteriui pritaikytu formatu ir naudojant standartizuotą taikomųjų programų sąsają. Tam tikrais atvejais didelės vertės duomenų rinkinius turėtų būti galima parsisiųsdinti masiškai. Išplėtus didelės vertės duomenų rinkinių sąrašą, MVĮ, startuoliams ir DI kūrėjams bus suteikiama daugiau duomenų, nes sumažės prieigos prie duomenų kliūtys.

6 veiksmas. Komisija ir ES leidinių biuras rems visišką ELI ir ECLI diegimą. Kalbant apie ECLI, užtikrinti, kad iki 2030 m. visai teismų praktikai visose valstybėse narėse būtų priskirtas ECLI ir ją būtų galima lengvai rasti Europos e. teisingumo portalo ECLI paieškos sistemoje. Pirmas žingsnis bus priskirti ECLI visiems naujiems teismų sprendimams visuose teismuose. Antrasis žingsnis – integruoti visą esamą teismų praktiką. Kalbant apie ELI, užtikrinti, kad iki 2030 m. kiekvienam teisės aktui visose valstybėse narėse būtų priskirtas ELI, kurį būtų lengva rasti ELI paieškos sistemoje.

7 veiksmas. Komisija ir ES leidinių biuras rems teisinių technologijų taikomųjų programų, įskaitant teisingumui skirtas DI priemones, kūrimą gerindami teisinių ir teisminių duomenų (įskaitant teismų praktiką ir teisės aktus) prieinamumą ir pakartotinį naudojimą.

5. Vaizdo konferencijos

COVID-19 pandemija privertė didelę dalį darbuotojų (įskaitant teisminių institucijų darbuotojus) prisitaikyti prie naujos padėties: naudoti vaizdo konferencijas daugeliu atvejų tapo tinkama priemone teisingumo tęstinumui užtikrinti. Nors iki 2020 m. vaizdo konferencijos jau buvo reglamentuojamos ir naudojamos kai kuriais ES tarpvalstybinio bendradarbiavimo civilinėse ir baudžiamosiose bylose atvejais⁵⁵, daugelis kitų tarpvalstybinių procedūrų teisinio pagrindo neturėjo. Skaitmenizacijos reglamentu ši spraga iš dalies panaikinta ir dabar šis teisės aktas suteikia teisinį pagrindą rengti teismo posėdžius per vaizdo konferencijas

⁵³ COM(2025)835 – Komisijos komunikatas dėl Duomenų sąjungos strategijos, kuria atveriami duomenys DI reikmėms, p. 10.

⁵⁴ Atvirųjų duomenų direktyvos ([Direktyva \(ES\) 2019/1024](#) dėl atvirųjų duomenų ir viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo (nauja redakcija)) 13 ir 14 straipsniai.

⁵⁵ Visų pirma [Direktyva 2014/41/ES](#) dėl Europos tyrimo orderio baudžiamosiose bylose, Konvencijos dėl ES valstybių narių savitarpio pagalbos baudžiamosiose bylose ([42000A0712\(01\)](#)) 10 straipsnis, [Direktyva 2012/29/ES](#) dėl nusikaltimų aukų teisių ir [Tarybos reglamentas \(EB\) Nr. 1206/2001](#) dėl valstybių narių teismų tarpusavio bendradarbiavimo renkant įrodymus civilinėse ar komercinėse bylose.

tarpvalstybiniais teismo procesams civilinėse ir komercinėse bylose, taip pat teismo bendradarbiavimo procedūroms baudžiamosiose bylose.

Pagal ES teisę, liudytojai, ekspertai, įtariamieji ir kaltinamieji, taip pat nusikaltimų aukos gali būti apklausiami vaizdo konferencijos būdu, siekiant surinkti įrodymus, jei jie yra kitoje valstybėje narėje⁵⁶. Nusikaltimų aukoms Komisija taip pat siūlo į Nusikaltimų aukų teisių direktyvą įtraukti nuostatą dėl vaizdo konferencijų naudojimo, kad užsienyje gyvenančioms aukoms būtų sudarytos palankesnės sąlygos nuotoliniu būdu dalyvauti baudžiamajame procese. Dėl šio pasiūlymo tebesiderama. Šiuo metu netaikomos ES masto taisyklės, kuriomis būtų reglamentuojamas įtariamojo arba kaltinamojo nuotolinis dalyvavimas kitos valstybės narės baudžiamosios bylos teismo posėdžiuose kitais nei įrodymų rinkimo tikslais. Dėl tokios padėties įtariamasis arba kaltinamasis dažnai patiria didelių kelionės išlaidų ir gali kilti praktinių sunkumų, visų pirma pažeidžiamiesiems asmenims. Dėl to teismo procesai taip pat gali būti vykdomi *in absentia* arba gali prireikti taikyti stipraus intervencinio pobūdžio prievartinės vykdymo priemonės, pavyzdžiui, Europos arešto orderį, siekiant užtikrinti, kad įtariamasis arba kaltinamasis dalyvautų nagrinėjant bylą teisme.

Šios aplinkybės buvo pripažintos naujausiame Europos tyrimo orderio įgyvendinimo vertinime,⁵⁷ kuriame Komisija raginama rasti sprendimą ES lygmeniu, kad kaltinamieji galėtų dalyvauti teismo procesuose per vaizdo konferenciją iš kitos valstybės narės. Komisija siekia pašalinti šią spragą, kad įtariamajam arba kaltinamajam būtų galima nuotoliniu būdu dalyvauti kitos valstybės narės baudžiamosios bylos teismo posėdžiuose vaizdo konferencijos būdu. Kalbant apie nusikaltimų aukas, Komisija įvertins, kaip turėtų būti sprendžiamas ir nuotolinio dalyvavimo klausimas, atsižvelgdama į derybų dėl Nusikaltimų aukų teisių direktyvos peržiūros rezultatus.

Siekiant užtikrinti, kad nuotoliniai teismo posėdžiai vaizdo konferencijos būdu vyktų sklandžiai, reikia išspręsti tam tikrus praktinius uždavinius. Pavyzdžiui, valstybės narės dažnai naudoja skirtingas vaizdo konferencijų platformas. Tai savaime nėra problema, bet gali tapti kliūtimi vykdant nuotolinį tarpvalstybinį teismo posėdį, nes įvairūs programinės ir aparatinės įrangos sprendimai ne visada yra sąveikūs. Į tai svarbu atsižvelgti, kai vaizdo konferencija rengiama tarp dviejų teisminių institucijų skirtingose valstybėse narėse, pavyzdžiui, renkant įrodymus civilinėse bylose⁵⁸ ir nagrinėjant baudžiamąsias bylas.

Nors jau esama sprendimų šiai sąveikumo problemai spręsti, pavyzdžiui, papildiniai, programų priedai ir trečiųjų šalių taikomosios programos, dėl šių sprendimų ryšys dažnai tampa nestabilus ir kyla abejonių duomenų apsauga ir privatumu. Šiuo metu nėra sukurtas ES masto vaizdo konferencijų sprendimas, kuris būtų skirtas tarpvalstybiniais procesams teisingumo srityje. Kiekviena valstybė narė naudoja standartinius produktus arba savo pačios sukurtas priemones. To gali pakakti vidaus teismo posėdžiams, tačiau, kai vyksta tarpvalstybiniai teismo posėdžiai, dėl nepakankamo sąveikumo nuotoliniu būdu posėdžiauti tampa sudėtinga, o gal net neįmanoma. Todėl reikėtų ieškoti sprendimo, kaip spręsti sąveikumo problemas. Dėl šios priežasties Komisija išnagrinės įvairias galimybes, kaip įveikti sąveikumo kliūtis⁵⁹.

⁵⁶ Pagal 2014 m. balandžio 3 d. [Direktyvą 2014/41/ES](#) dėl Europos tyrimo orderio baudžiamosiose bylose, ES konvenciją dėl savitarpio pagalbos baudžiamosiose bylose ([42000A0712\(01\)](#)) ir [Direktyvą 2012/29/ES](#) dėl nusikaltimų aukų teisių.

⁵⁷ Galutinė dešimtojo tarpusavio vertinimo etapo ataskaita dėl Europos tyrimo orderio (ETO) įgyvendinimo, [15834/1/24](#), Briuselis, 2024 m. gruodžio 10 d.

⁵⁸ Pagal [Tarybos reglamentą \(ES\) 2020/1783](#) dėl valstybių narių teismų bendradarbiavimo renkant įrodymus civilinėse ar komercinėse bylose (įrodymų rinkimas) (nauja redakcija).

⁵⁹ Pasirinktai IT kūrimo ir viešųjų pirkimų strategijai turės iš anksto pritarti Europos Komisijos Informacinių technologijų ir kibernetinio saugumo taryba.

Be to, Komisija padės valstybėms narėms nustatydamą savanoriškus bendrus techninius vaizdo konferencijų reikalavimus. Šie reikalavimai apims, pavyzdžiui, tai, kaip rengti vaizdo konferencijas ir toliau plėtoti jau naudojamą vaizdo konferencijų programinę įrangą. Jie būtų pritaikyti naudoti teisingumo srityje ir suteiktų tvirtą pagrindą užtikrinant gerą garso ir vaizdo kokybę tikruoju laiku, kad teismo proceso metu būtų galima saugiai ir konfidencialiai rengti vaizdo konferencijas. Valstybės narės galėtų taikyti šiuos reikalavimus, pavyzdžiui, vykdydamos viešųjų pirkimų ar tolesnio plėtojimo procedūras, ir sutaupyti lėšų, kurios būtų reikalingos tokiems reikalavimams nusistatyti. Šiais savanoriškais techniniais reikalavimais siekiama palengvinti sąveikumą. Su jais bus galima susipažinti Europos sąveikumo portale.

8 veiksmas. Iki 2027 m. pabaigos Komisija pateiks rekomendacijas dėl savanoriškų bendrų ES techninių vaizdo konferencijų reikalavimų.

9 veiksmas. Atlikdama Europos tyrimo orderio direktyvos peržiūrą, Komisija sieks sudaryti sąlygas įtariamiesiems arba kaltinamiesiems iš kitos valstybės narės nuotoliniu būdu dalyvauti baudžiamosios bylos teismo posėdžiuose vaizdo konferencijos būdu, įskaitant būtinas procedūrinės garantijas. Komisija taip pat atitinkamai įvertins, ar būtina įtraukti taisykles, kuriomis būtų palengvintas nusikaltimų aukų dalyvavimas nuotoliniu būdu, taip pat būtinas apsaugos priemonės, atsižvelgdama į derybų dėl Aukų teisių direktyvos peržiūros rezultatus.

10 veiksmas. Iki 2027 m. pabaigos Komisija atliks galimybių studiją ir įvertins įvairių būdų, kaip išspręsti tarpvalstybinių vaizdo konferencijų teismų procesuose sąveikos problemas, sąnaudas ir naudą.

6. Finansavimas

Nacionalinių teisingumo sistemų skaitmeninimas yra investicija, kuria siekiama veiksmingesnio teisingumo. Ši investicija bus laipsniškai kompensuota ir galiausiai leis sutaupyti išteklių. Kaip pavyzdį galima paminėti sėkmingą vaizdo konferencijų sistemos diegimą Čekijos teismų salėse. 2024 m. vaizdo konferencijos būdu surengta vidutiniškai 12 300 teismo posėdžių. Įrangos ir susijusios programinės įrangos diegimas teismo posėdžių salėse kainavo apie 8 mln. EUR, o parama ES lėšomis buvo skirta pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę⁶⁰. Šiuo metu naudojamos vaizdo konferencijų įrangą Čekijos teisminės institucijos kasmet sutaupo daugiau nei 2,2 mln. EUR transporto ir apsaugos palydos išlaidų, liudytojų kompensacijų ir kelionės išlaidų kompensavimo išlaidų, be to, šios sutaupytos lėšos ir toliau kaupsis⁶¹.

Investicijos į skaitmenizaciją taip pat padės didinti našumą. Galiausiai tokiomis investicijomis siekiama padidinti nacionalinių teisingumo sistemų veiksmingumą, o tai turės teigiamą poveikį ekonomikos augimui. Kai kurios strategijos „DigitalJustice@2030“ dalys, pvz., skatinimas pakartotinai naudoti IT priemonės, padės nacionaliniuose biudžetuose sutaupyti lėšų ir kartu pagerins nacionalinių teisingumo sistemų sąveikumą.

Atsižvelgdama į šias aplinkybes, Taryba paragino Komisiją skatinti tinkamą DI kūrimo ir naudojimo teisingumo srityje finansavimą⁶². 2024–2028 m. Tarybos e. teisingumo

⁶⁰ Reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė.

⁶¹ Čekijos teisingumo ministerijos e. teisingumo departamento direktoriaus Přemyslo Sezemský'io nuomonė, pateikta oficialiame ES Tarybai pirmininkavusios Lenkijos surengto ekspertų susitikimo Varšuvoje „New Challenges of AI Development and e-Communication in the Field of Justice“ (2025 m. gegužės 19–20 d.) protokole, p. 15–16.

⁶² 2024 m. gruodžio mėn. Tarybos išvados dėl dirbtinio intelekto naudojimo teisingumo srityje ([16593/24](#)), 22 punktas.

strategijoje⁶³ pabrėžiama, kad valstybės narės turėtų turėti galimybę siekti finansavimo pagal įvairias į DFP įtrauktas finansines priemones. Todėl ES lygmeniu turėtų būti sudarytos palankesnės sąlygos gauti finansavimą.

ES jau remia valstybių narių pastangas, kad jų teismų sistemos būtų veiksmingesnės, taikydama kelias finansavimo priemones, kuriomis siekiama skirtingų tikslų:

- pagal Teisingumo programą remiamas tarpvalstybinių skaitmenizacijos projektų plėtojimas, tačiau jos biudžetas ribotas. Šiuo metu ypatingas dėmesys skiriamas pagalbai valstybėms narėms įgyvendinti Skaitmenizacijos reglamentą⁶⁴.
- Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemone remiamos reformos ir investicijos, kurių imasi valstybės narės, kad jų ekonomika ir visuomenė taptų tvaresnės, atsparesnės ir geriau pasirengusios žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos iššūkiams ir galimybėms. Keliomis ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose numatytais priemonėmis siekiama paspartinti valstybių narių teisingumo sistemų skaitmenizaciją. Maždaug pusė valstybių narių⁶⁵ įtraukė tokias reformas ir investicijas į savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus. Šie projektai, pavyzdžiui, yra susiję su vaizdo konferencijomis, skaitmeninių posėdžių garso įrašymo įvedimu, bylų tvarkymo tobulinimu, civilinių ir baudžiamųjų bylų skaitmeninimu.
- Skaitmeninės Europos programa remiamas Komisijos darbas skaitmenizuojant ES tarpvalstybinį teisminį bendradarbiavimą, visų pirma atsižvelgiant į Skaitmenizacijos reglamentą. Ja taip pat remiamas ELI diegimas valstybėse narėse. Ji naudojama teikiant ekspertų konsultacijas ir rengiant praktinius seminarus, taip pat padedant valstybėms narėms užtikrinti ELI grindžiamą paiešką „N-Lex“ portale.
- Pagal techninės paramos priemonę valstybėms narėms teikiamos specialiai pritaikytos techninės žinios. Ji gali būti naudojama remiant projektus, susijusius su nacionalinių teisingumo sistemų skaitmenizacija, pavyzdžiui, teismų praktikos paskelbimu, tolesniu ECLI diegimu, automatizuotu duomenų tvarkymu naudojant DI ir vaizdo konferencijomis. Tačiau vienas iš svarbių apribojimų yra tai, kad ji negali būti naudojama nei faktiniam IT kūrimo darbui finansuoti, nei programinei ir aparatinei įrangai įsigyti⁶⁶. Pagal techninės paramos priemonę remiami projektai turėtų suteikti aiškia ES pridėtinę vertę, kad būtų galima pakartotinai panaudoti kitose valstybėse narėse pasiektus rezultatus.

Pagal kitą DFP⁶⁷ siekiama, kad ES biudžetas būtų paprastesnis ir lankstesnis. Tai leistų pritaikyti finansavimą prie kintančių prioritetų ir naujų technologinių pokyčių. Komisija pasiūlė plataus užmojo, politika grindžiamą 2028–2034 m. biudžetą. Atsižvelgiant į nepakankamą ir nevienodą pažangą ES skaitmeninės transformacijos srityje⁶⁸, iš biudžeto

⁶³ 2024–2028 m. Tarybos e. teisingumo strategija (C/2025/437), 24 punktą.

⁶⁴ Teisingumo programos 2023–2025 m. darbo programa, p. 23, taip pat būsima Teisingumo programos 2026–2027 m. darbo programa.

⁶⁵ BE, BG, CY, CZ, EL, ES, HR, HU, IT, MT, NL, PT, RO, SI, SK.

⁶⁶ Kaip pabrėžta Europos Komisijos ir ES Tarybai pirmininkavusios Lenkijos išvadose, pateiktose oficialiame ES Tarybai pirmininkavusios Lenkijos surengto ekspertų susitikimo Varšuvoje „New Challenges of AI Development and e-Communication in the Field of Justice“ (2025 m. gegužės 19–20 d.) protokole, p. 39.

⁶⁷ COM(2025) 570 final – Komisijos komunikatas „Dinamiškas ES biudžetas ateities prioritetams. 2028–2034 m. daugiametė finansinė programa“, p. 2.

⁶⁸ COM(2025) 565 final – Pasiūlymas dėl reglamento, kuriuo įsteigiamas 2028–2034 m. Europos klestėjimo ir saugumo fondas ekonominės, teritorinės ir socialinės sanglaudos, žemės ūkio ir kaimo plėtros bei žuvininkystės ir jūrų reikalams, 7 konstatuojamoji dalis.

parama teisingumo sistemų skaitmenizacijai nacionaliniu ir ES lygmenimis būtų teikiama remiantis dviem ramsčiais:

- i. skaitmeninės teisingumo sistemos yra veiksmingesnės ir atsparesnės, todėl valstybės narės galėtų naudotis savo nacionaliniais ir regioniniais partnerystės planais⁶⁹ nacionalinių teisingumo sistemų skaitmenizacijai finansuoti. Lėšos taip pat galėtų būti naudojamos Skaitmeninio dešimtmečio politikos programoje, kuria siekiama iki 2030 m. užtikrinti, kad visos pagrindinės viešosios paslaugos būtų prieinamos internetu, nustatytiems tikslams pasiekti⁷⁰. Palyginti su dabartinėmis finansavimo priemonėmis, nacionaliniai ir regioniniai partnerystės planai sumažintų nacionalinėms ir regioninėms teisminėms institucijoms tenkančią administracinę naštą⁷¹. Nacionaliniai tikslai skaitmeninti nacionalines teisingumo sistemas galėtų būti grindžiami 1 veiksmo duomenų rinkimu.
- ii. Pasiūlymu dėl naujos Teisingumo programos siekiama prisidėti prie veiksmingos, įtraukios ir atsparios Europos teisingumo erdvės kūrimo ir ja būtų remiama teisingumo sistemų skaitmenizacija ES lygmeniu⁷². Didesniu dėmesiu skaitmenizacijai pagal jos bendruosius ir konkrečius tikslus⁷³ siekiama užtikrinti strategiškesnę ir nuoseklesnę požiūrį į visus su teisingumo sistemų skaitmenizacija susijusius klausimus ir iššūkius. Siūloma gerokai padidinti biudžetą. Pagal siūlomą programą ir toliau bus remiama esamų IT priemonių ar platformų priežiūra ir naujų teismo bendradarbiavimo priemonių reikalingų priemonių ar platformų kūrimas⁷⁴, be kita ko, padedant valstybėms narėms priimti įgyvendinimo aktus pagal Skaitmenizacijos reglamentą.

11 veiksmas. Komisija siūlo ir toliau finansuoti projektus ir veiksmus ES ir valstybių narių lygmeniu pagal kitą DFP, pasinaudojant siūloma Teisingumo programa.

12 veiksmas. Komisija siekia remti nacionalinių teisingumo sistemų skaitmenizaciją pagal kitą DFP, pasinaudojant siūlomais nacionalinės ir regioninės partnerystės planais.

7. Tolesnė tarpvalstybinių procesų civilinėse ir komercinėse bylose skaitmenizacija

Net ir visiškai įgyvendinus Skaitmenizacijos reglamentą, tarpvalstybinių teisminių procedūrų vis tiek nebus įmanoma vykdyti vien skaitmeninėmis priemonėmis, pvz., teismo bylą taip nagrinėti nuo pradžios iki pabaigos. Skaitmenizacijos reglamente nenumatyta ryšių skaitmenizacija visais visų tarpvalstybinių teisminių procedūrų procedūriniais etapais arba inicijuojant visų rūšių teismo procesus. Pavyzdžiui, kai nustatoma tarptautinė teismo

⁶⁹ [COM\(2025\) 565 final](#) – Pasiūlymas dėl reglamento, kuriuo įsteigiamas 2028–2034 m. Europos klestėjimo ir saugumo fondas ekonominės, teritorinės ir socialinės sanglaudos, žemės ūkio ir kaimo plėtros bei žuvininkystės ir jūrų reikalams, 20 konstatuojamoji dalis ir 3 straipsnio 1 dalies e punkto ii ir iii papunkčiai.

⁷⁰ [COM\(2025\) 565 final](#) – Pasiūlymas dėl reglamento, kuriuo įsteigiamas 2028–2034 m. Europos klestėjimo ir saugumo fondas ekonominės, teritorinės ir socialinės sanglaudos, žemės ūkio ir kaimo plėtros bei žuvininkystės ir jūrų reikalams, 3 straipsnio 1 dalies a punkto iv papunktis.

⁷¹ [COM\(2025\) 570 final](#) – Komisijos komunikatas „Dinamiškas ES biudžetas ateities prioritetams. 2028–2034 m. daugiametė finansinė programa“, p. 24.

⁷² [COM\(2025\) 570 final](#) – Komisijos komunikatas „Dinamiškas ES biudžetas ateities prioritetams. 2028–2034 m. daugiametė finansinė programa“, p. 18.

⁷³ [COM\(2025\) 463 final](#) – Pasiūlymas dėl reglamento, kuriuo nustatoma 2028–2034 m. Teisingumo programa, Aiškinamasis memorandumas, p. 10, 2 ir 18 konstatuojamosios dalys, 3 straipsnis.

⁷⁴ [COM\(2025\) 463 final](#) – Pasiūlymas dėl reglamento, kuriuo nustatoma 2028–2034 m. Teisingumo programa, Aiškinamasis memorandumas, 10 konstatuojamoji dalis.

jurisdikcija⁷⁵, bylos šalys tam tikrais atvejais gali bendrauti su tuo teismu elektroniniu būdu⁷⁶, tačiau jos negalės prašyti surengti nuotolinio teismo posėdžio ar pateikti rašytinių įrodymų per Europos elektroninės prieigos punktą. Įmonė taip pat negalės skaitmeniniu būdu susigrąžinti ginčijamos skolos iš kitos įmonės teisme, jei ieškinio vertė viršija 5 000 EUR, nes tuo tikslu Europos elektroninės prieigos punktu naudotis negalima, o esamos nacionalinės IT sistemos gali nesuteikti prieigos nerezidentams.

Suteikiant asmenims ir įmonėms galimybę naudotis skaitmeninėmis priemonėmis, kad jie galėtų pateikti ieškinius arba stebėti ir tęsti teismo procesą iki sprendimo priėmimo, būtų veiksmingiau užtikrinamas teisingumas. Tai taip pat sutaupytų laiko ir pinigų įmonėms bei fiziniams asmenims tarpvalstybinėse civilinėse ir komercinėse bylose.

Visiškai skaitmenizuoti tarpvalstybines teismines procedūras galėtų padėti išplėsto taikymo Europos elektroninis prieigos punktas, skirtas visoms tarpvalstybinio pobūdžio civilinėms ir komercinėms byloms. Europos elektroninės prieigos punktas pradės veikti 2028 m. ir galėtų tapti bendru prieigos punktu, kuriuo naudodamiesi asmenys ir įmonės galėtų pradėti tarpvalstybines civilines procedūras ir jose dalyvauti. Komisijai rengiant išsamų Skaitmenizacijos reglamento vertinimą⁷⁷ bus galima įvertinti Europos elektroninio prieigos punkto veikimą ir pažangą, padarytą skaitmenizuojant valstybių narių teisingumo sistemas, taip pat nustatyti galimas spragas ir trūkumus.

Per ateinančius metus, rengdamasi vertinimui, Komisija ketina atlikti tyrimą, kuriame bus analizuojamas tolesnės tarpvalstybinių procesų civilinėse ir komercinėse bylose skaitmenizacijos poveikis. Ši analizė galėtų būti panaudota atliekant vertinimą ir kartu su valstybėmis narėmis, Europos Parlamentu ir teisingumo bendruomenės suinteresuotaisiais subjektais svarstant civilinių ir komercinių teismo procesų ateitį.

Pagal Europos skaitmeninės tapatybės sistemą⁷⁸ sukurta skaitmeninės tapatybės dėklė turėtų palengvinti internetinę prieigą prie teismo procesų. Ji kiekvienam ES piliečiui ar gyventojui suteiks elektroninę tapatybę, kad jie galėtų saugiai patvirtinti savo tapatybę ir pasirašyti elektroninius dokumentus naudodamiesi kvalifikuotu elektroniniu parašu. Europinės skaitmeninės tapatybės dėklės turėtų būti naudojamos ir keičiantis elektroniniais dokumentais. Remiantis Europos skaitmeninės tapatybės sistema, naudodamiesi šiomis europinėmis verslo dėklėmis, ekonominės veiklos vykdytojai ir viešosios institucijos galės susikurti skaitmeninę tapatybę, kuri leis juos identifikuoti ir patvirtinti jų autentiškumą, gauti ir saugoti oficialius pranešimus bei dalytis patikrintais kredencialais.

13 veiksmas. Iki 2028 m. pabaigos Komisija išanalizuos galimos tolesnės tarpvalstybinių procesų civilinėse ir komercinėse bylose skaitmenizacijos, nepatenkančios į Skaitmenizacijos reglamento taikymo sritį, poveikį.

14 veiksmas. Komisija sukurs Europos elektroninės prieigos punktą, kad vėliau jo taikymą būtų galima išplėsti įtraukiant visas tarpvalstybinio pobūdžio civilinės ir komercinės teisenos bylas.

⁷⁵ Pagal [Reglamentą \(ES\) Nr. 1215/2012](#) dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (nauja redakcija).

⁷⁶ Pavyzdžiui, bylose dėl sprendimo pripažinimo, paskelbimo vykdytinu ar atsisakymo jį pripažinti arba kreipdamosi elektroniniu būdu su prašymu gauti pažymą pagal [Reglamentą \(ES\) Nr. 1215/2012](#).

⁷⁷ Paskelbtiną iki 2033 m.

⁷⁸ [Reglamentas \(ES\) 2024/1183](#), kiek tai susiję su Europos skaitmeninės tapatybės sistemos nustatymu.

8. Išvada

Strategijos „DigitalJustice@2030“ veiksmais siekiama sudaryti sąlygas iki 2030 m. ES sustiprinti skaitmeninį teisingumą. Taip pat svarbu apgalvoti, kas laukia po 2030 m., nes kitoje DFP siekiama nustatyti finansavimo galimybių nacionalinėms teisingumo sistemoms skaitmeninti kryptį. Vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu valstybės narės turėtų būti remiamos vykdomais veiksmais ir skiriamomis lėšomis, suteikiant joms priemones ir infrastruktūrą, skirtas jų nacionalinėms teisingumo sistemoms skaitmeninti, kad jos galėtų pasinaudoti veiksmingesnių teisingumo sistemų teikiamais privalumais, įskaitant ekonomikos augimo skatinimo naudą.

Šie veiksmai bus vykdomi palaikant nuolatinį dialogą ir gyvybiškai svarbų bendradarbiavimą su valstybėmis narėmis, o prireikus – su kitais suinteresuotaisiais subjektais atitinkamuose forumuose. Bendradarbiauti bus ypač svarbu. Strategija „DigitalJustice@2030“ skirta beveik vien su teisėkūra nesusijusiems veiksams, kurie gali būti sėkmingi tik tuo atveju, jei valstybės narės ir Komisija nuolat bendradarbiaus. Šios strategijos pasisekimas priklausys nuo savanoriško, aktyvaus ir nuolatinio valstybių narių dalyvavimo.

Plačiu mastu suskaitmeninus sistemas nebebus svarbi naudotojų gyvenamoji vieta, nes visos valstybės narės turės vieną skaitmeninę teisingumo sistemą, o teisė kreiptis į teismą naudojantis skaitmeninėmis priemonėmis bus visuotinė. Kiekviena valstybė narė turėtų siekti turėti vieną bendrą visus teismus jungiantį prieigos punktą. Tokiu būdu bet kas bet kuriuo metu ir iš bet kurios vietos galėtų kreiptis į teismus, dalyvauti teismo posėdžiuose, inicijuoti ir tęsti teisinius procesus, o tai sumažintų teisingumo išlaidas.

Įgyvendindamos strategiją „DigitalJustice@2030“, valstybės narės galės semtis patirties iš kitų šalių, kurios kuria ir naudoja skaitmenines priemones bei infrastruktūrą, ir ją pasinaudoti. Užuo kiekvienai valstybei narei atskirai kuriant IT priemones, skirtas naudoti jos teisingumo sistemoje, jai bus suteikta galimybė pasirinkti jau pasiteisinusias priemones visoms teisingumo sistemoms bendroms užduotims atlikti.

Naudoti DI priemones teisingumo sistemose turėtų būti skatinama siekiant didesnio veiksmingumo, nes tai padėtų sumažinti neišnagrinėtų bylų skaičių teismuose ir palengvinti suvaržytiems nacionalinių teisingumo sistemų biudžetams tenkantį spaudimą.

Iki 2030 m. visiems teisingumo specialistams turėtų būti sudarytos sąlygos lengvai internetu susipažinti su visais teisės aktais ir teismų praktika. Teisinių technologijų įmonėms taip pat turėtų būti suteikta lengva prieiga prie pakankamai teisminių duomenų, nes tai yra labai svarbu kuriant ir mokant DI priemones, pritaikytas naudoti teisingumo sistemose.

Kaip sėkmingai įgyvendinama strategija „DigitalJustice@2030“ daugiausia bus stebima rengiant metinę ES teisingumo rezultatų suvestinę, kurioje numatytas specialus nacionalinių teisingumo sistemų skaitmenizacijai skirtas skyrius.